

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa W. K.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w W.
o premię,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 29 września 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 września 2015 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację P. S.A. w W. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 5 marca 2015 r., zasądzającego na rzecz W. A. K. wskazane w nim kwoty tytułem premii za II, III i IV kwartał 2012 r. wraz z odsetkami.

W skardze kasacyjnej pozwany podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego, tj.: 1) art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez jego błędne zastosowanie, polegające na uznaniu, jakoby zaprzestanie naliczania premii było następstwem zmiany zasad wynagradzania, wymagającej wypowiedzenia zmieniającego dokonanego na zasadzie art. 42 § 1 i 2 k.p., podczas gdy oświadczenie woli złożone przez pozwanego w przedmiocie zaprzestania naliczania premii nie było w istocie zmianą zasad wynagradzania, lecz stanowiło reakcję pozwanego na wykrycie w toku audytu uchybień w obsłudze premii

regulaminowych, związanych z bezpodstawnym zaliczaniem do wyniku operacyjnego oddziału tzw. obrotów wewnętrznych, sztucznie zawyżających poziom przychodów i kosztów, co z kolei prowadziło w poprzednich latach do bezpodstawnego wypłacania premii na rzecz pracowników zajmujących stanowiska kierownicze, w sytuacji gdy działalność operacyjna oddziałów przynosiła znaczące straty, zaś warunkiem uzyskania premii miało być przekroczenie planowanego wyniku działalności operacyjnej i uzyskanie dodatniej nadwyżki finansowej a nie straty; 2) art. 65 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że praktyka istniejąca w czasie ustalania obowiązujących powodów warunków premiowania, uwzględniająca w wyniku operacyjnym obroty wewnętrzne poszczególnych oddziałów, była przyjęta przez pozwanego świadomie i bezterminowo, podczas gdy w świetle zasad współżycia społecznego, celem pozwanego nie mogło być nic innego jak wypłacanie premii kwartalnych i rocznych pod warunkiem wypracowania przez kadrę kierowniczą ponadplanowych wyników operacyjnych, generujących dodatni bilans finansowy a nie straty, zaś samo dokonywanie rozliczeń międzyoddziałowych, bez przepływów jakichkolwiek środków pieniężnych, przy realnym ujemnym bilansie finansowym - nie może być postrzegane jako zysk; 3) art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z pkt 2.3 i pkt 2.4, 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4 zadań premiowych na rok 2012 ustalonych na podstawie § 4 i § 5 motywacyjnego systemu wynagradzania kadry kierowniczej „Kontrakty” przez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że zgodnym zamiarem i celem stron umowy o pracę łączącej powoda z pozwanym było przyznanie powodowi uprawnienia do uzyskania premii nie na podstawie rzeczywistego wykonania planowanego wyniku na działalności operacyjnej, lecz w oparciu o rozliczenie wyniku operacyjnego oddziału obliczanego z uwzględnieniem tzw. obrotów wewnętrznych, które w istocie nie generują żadnych realnych przepływów finansowych, a całkowicie wypaczają rzeczywisty wynik działalności operacyjnej oddziału, którym kierował powód w 2012 r.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego przez oddalenie powództwa w całości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - jej oczywistą zasadnością z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne oraz rangę naruszeń prawa materialnego (błędne zastosowanie art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz błędnej wykładni art. 65 § 1 i § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.), możliwe do stwierdzenia bez głębszej analizy, a którymi dotknięte jest zaskarżone postanowienie oraz z uwagi na oczywisty wpływ wskazywanych uchybień na wynik rozstrzygnięcia oraz po drugie - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, czy w świetle art. 60 k.c. w związku z art. 65 § 1 i art. 65 § 2 k.c. pracodawca, który w poprzednich latach wypłacał premię regulaminową, mającą z założenia stanowić gratyfikację kadry kierowniczej za przekroczenie planowanego wyniku operacyjnego, zaś - na skutek błędnej metodologii obliczania zysku danej komórki organizacyjnej - premie były wypłacane pomimo braku osiągnięcia oczekiwanych wyników finansowych, a rzekome przekraczanie progu premiowego wynikało wyłącznie z uwzględniania w wyniku operacyjnym rozliczeń wewnętrznych między oddziałami niegenerujących rzeczywistych przepływów pieniężnych, należy uznać, że ustalenie podstaw do wypłaty premii w oparciu o rzeczywiste przepływy pieniężne wymaga dokonania wypowiedzenia zmieniającego (art. 42 § 1 k.p.) lub zawarcia z pracownikiem stosownego porozumienia. W konsekwencji, czy *de facto* pracodawca może samodzielnie zdecydować o nieprzyznaniu takiemu pracownikowi premii regulaminowej, uznając, że pracownik nie zrealizował nałożonego nań obowiązku. Inaczej mówiąc, czy pracodawca, dostrzegając poważną lukę w utrwalonej w poprzednich latach praktyce obowiązującej w zakładzie pracy, stanowiącą szerokie pole do nadużyć, zostaje pozbawiony realnych możliwości reagowania na zaistniałą sytuację.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia

skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może

wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX 1648642). Z kolei zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżący nie wykazuje występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, domagając się udzielenia odpowiedzi na pytania nazwane istotnymi zagadnieniami prawnymi, a wyłaniającymi się - w ocenie skarżącego - na tle art. 60 i art. 65 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz odwołując się do przesłanki

oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z uwagi na „rangę naruszeń prawa materialnego” w zakresie błędnego zastosowania oraz błędnej wykładni tych przepisów, skarżący pomija, że nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na tle określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Po drugie, formułowane przez skarżącego istotne zagadnienie prawne oparte zostało na założeniu, że wypłata przez niego premii w poprzednich latach była skutkiem omyłki, co nie rodzi prawa do świadczenia po upływie kolejnego okresu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 marca 1998 r., I PKN 551/97, OSNAPIUS 1999 nr 4, poz. 123, dotyczącego powstania prawa do nagrody jubileuszowej wyższego stopnia). Twierdzenie to pozostaje poza stanem faktycznym sprawy, z którego wynika, że obowiązujące u strony pozwanej zasady premiowania nie zawierały definicji „wykonania planu” oraz pojęcia „wynik operacyjny”, zaś stosowana w tym zakresie praktyka przyjmowała uwzględnianie przy ustalaniu prawa do premii przychodów wewnętrznych między oddziałami. Takie zasady ustalania wyniku operacyjnego były jasne, stałe i pewne zarówno dla pracowników zajmujących się obliczaniem wyniku obrotowego, jak i dla pracowników „zainteresowanych premią” i według takich właśnie zasad została powodowi wypłacona premia za I kwartał 2012 r. Wątpliwości co do zasadności takiego sposobu ustalania wyniku operacyjnego pojawiły się dopiero w 2013 r., co doprowadziło do odstąpienia od dotychczasowych zasad kontraktowania zadań kadrze kierowniczej. Do tego momentu przychody wewnętrzne między oddziałami zostały uwzględnione zarówno na etapie zadań premiowych, jak i na etapie ich rozliczania. Skarżący nie wykazuje, w jaki sposób - przy zaprezentowanych ustaleniach - podnoszona przez niego kwestia mogła wpłynąć na ocenę zasadności roszczeń powoda dotyczących 2012 r.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.